

Novo mesto, 11. julij 2005

Leto V, številka 1

MESTO PRIPADA MEŠČANOM - NE POLITIKOM

IVAN HROVATIČ

Novomeščani smo bili sila neugodno presenečeni ob novici, da namerava družba Mol Slovenija, d. o. o., zgraditi bencinski servis tik ob križišču v Žabji vasi med Kandijsko in Belokranjsko cesto.

Za ta namen je družba že pridobila zemljišče in pripravila lokacijske predloge bencinskega servisa s prikazom preureditve križišča cest tako, da bi bila omogočena prometna navezava (uvoz, izvoz) servisa neposredno z območja križišča; to bi bilo mogoče le ob preureditvi križišča v krožišče. Potekajo usklajevanja in dogovarjanja na ravni občine za podpora gradnji bencinskega servisa.

Kaj je narobe z novomeškim urbanističnim načrtovanjem in prostorskim planiranjem? Kdo si je izmislil, da je prav križišče v Žabji vasi primerna lokacija za bencinski servis, ob tem ko sta v neposredni bližini že dva bencinska servisa, ob marsikateri pomembni mestni cesti (vpadnici, obvoznici) pa ni še nobenega? Kdo bi moral presojati, za katero dejavnost je kakšna pomembna mestna lokacija primerna, in kdo odloča, kaj se bo kje gradilo; mar so to res politiki, lastniki zemljišč in kapital?

Znano je, da so se o gradnji bencinskega servisa v Žabji vasi dogovarjali v zidanih na Trški gori. Znano je tudi, da so o tem predlogu v občinskih urbanističnih službah odklonilna mnenja, znano pa je tudi, kdo od vodilnih v občini je zadolžen za izpeljavo dogovorjenega.

To je torej novomeška resničnost: kar se politiki dogovorijo, naj občinske strokovne službe poslušno spelejo. Ne prvič! Znano je, kaj vse so hoteli občinski politiki umestiti v Portoval (velodrom, policijsko kasarno).

Poznamo vedno nove pobude za načrtovanje kompleksa Drgančevje za mestu obrobne programe, namesto da bi ohranjali kompleks za univerzitetno središče. Poznamo zgodbo o »vagonu« v Kandiji, ki je značilen spomenik politične gluhosti na dobronamerne strokovne pripombe, predloge in pravne pobude našega društva; objekt je popolna programska, urbanistična, arhitekturna in verjetno tudi investicijska polomija. Ni verjeti, da so se tisti, ki so politično botrovali tej gradnji, kaj naučili, sicer ne bi bili naklonjeni novi pričakovani lokacijski polomiji v Žabji vasi.

Društvo Novo mesto je zavezano pred novomeško javnostjo izraziti svoj odločni NE takemu političnemu urbanizmu in predlogu gradnje bencinskega servisa v križišču v Žabji vasi. V Novem mestu je dovolj cestnih odsekov, kamor bi bencinski servis sodil in bi služil potrebam potujočih, meščanom v prid in ne v napoto.

V našem društvu sicer ugotavljamo, da obstoječa prostorska zakonodaja ne zavezuje občine k izdelavi ureditvenih načrtov za pomembne razvojne komplekse in lokacije (npr.: za pozidavo tako pomembnega mestnega križišča), to pa ne pomeni, da tega ne poznajo strokovne službe, seveda če bi jih kdo povprašal za mnenje, preden se politično odloča. Novomeščani bomo morali slediti ko prej spregovoriti tudi o tistih posameznikih, ki botrujejo taki prostorski praksi, če prej ne, pa na volitvah. Novomeščani upravičeno pričakujemo ne le pametno, ampak predvsem modro občinsko vodstvo, ki se bo zavedalo, da mesto pripada meščanom, ne politikom! ●

1132146
810006/4534

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

URBANIZEM V MOLU

TONE GOŠNIK

Ali bi tretji bencinski servis v Žabji vasi pomenil samo novo obliko »vagona« v Kandiji? Hudo je, če občinski upravi ni mar za mnenja ljudi, saj se »za denar vse dobi«...

Dolenjski list je 19. maja 2005 razburil številne Novomeščane, ki so v pokrajinskem tedniku prebrali nenavadno obvestilo, da bi madžarska naftna družba Mol v neposredni bližini križišča v Žabji vasi rada zgradila bencinski servis. Tam so tujci kupili propadajoči domačiji in njuno zemljišče ter želeli zgraditi bencinsko črpalko, čeprav v neposredni bližini enega izmed najbolj obremenjenih križišč v mestu že delujeta dva taka bencinska servisa.

Dobro obiskano večerno srečanje v Narodnem domu je istega dne potrdilo, da se občani zavedajo dobrih namenov Društva Novo mesto, ki je tokrat pripravilo pogovor o Poteh in stranpoteh novomeškega urbanizma. Moral sem se oglasiti in kritično ovreči take zamisli, saj mestu in njegovemu vedno večjemu prometu še tretja bencinska črpalka v razdalji nekaj sto metrov v bližini že zdaj ogroženega križišča zares ni potrebna. Umestitev bencinske črpalke v nepo-

sredno bližino nenehno močno zasedenega križišča ni primerna. To bo še manj, ko bo prihodnje leto Revoz začel proizvajati novo vozilo in se bo predvsem tovorni promet prav skozi to že zdaj preobremenjeno križišče izredno povečal.

V Novem mestu se ponavlja znana zgodba: stari ali novi lastnik zemljišča skuša pridobiti ugodno mnenje na občini ali upravni enoti, da bi »nekaj gradil«, kar utemeljuje na številne načine kot potrebno in za mesto koristno. Sramoten in za mesto neugleden primer je vsem znani »vagon« v Kandiji, proti kateremu se je Društvo Novo mesto pred leti upiralo zaman. Gradnja poslovno-stanovajske stavbe »Brik« ob Kandijski cesti je dobila potrebna dovoljenja, čeprav sploh ni bila nadomestna gradnja. Odlično utemeljene vloge društva na mestno občino in ministrstvo za okolje, prostor in energijo niso bile upoštevane. Kršen je bil, med drugim, tudi zakon o varstvu okolja zaradi posega v vodno zemljišče. Dostopnost in prehodnost Krkinega obrežja tik ob načrtovani gradnji sta postali nemogoči in še kaj. Urejanje cestnega prometa v Kandiji je utrpelo veliko škodo, saj ga je »Brik« še bolj utesnil. Niso zalegli niti številni do-

kazi odbora za okolje in prostor občinskega sveta Mestne občine Novo mesto. Gradnja je dobila celo soglasje zavoda, ki bi moral ohranjati kulturno dediščino Novega mesta.

Društvo Novo mesto je vztrajalo pri svojih utemeljenih načelih, da gradnja »Brikovega« objekta ne sodi na brežino reke Krke med Kandijsko cesto in vodotokom, kjer je prej stala kovinarska delavnica. Njegova prizadevanja niso bila upoštevana, saj društvo »ni imelo položaja stranke v takem postopku«...

Čeprav se zdi, da tretjega bencinskega servisa na razdalji nekaj sto metrov ob križišču v Žabji vasi morda le ne bodo gradili, pa bi se lahko tudi tu ponovila zgodba novega »vagona«. Ne poznam vseh botrov in ozadij, ki sta rodila tujek ob Krkini brežini tik nad gladino reke, bojim pa se, da 12-letno delo Društva Novo mesto še nima tiste podpore in moči, ki bi mu jih morala nuditi občinska oblast.

Kljub požrtvovalnemu in za mesto koristnemu obstoju društva, ki je hkrati osrednji nosilec civilne pobude v dolenjski metropoli, je tihih nasprotovanj njegovim pobudam še vedno preveč. ●

VEČNI IZZIVI NOVOMEŠKEGA URBANIZMA

VLADIMIR BRACO MUŠIČ

Ta čas sem prek dobre polovice pisanja in urejanja prvega dela svojih spominjanj, ki bodo skoraj zagotovo imela naslov Otroštvo v znamenju vojne. Novo mesto in v njem Clarici – Mušičeva domačija v Kandiji sta locus, dramaturgija, scenografija in mizanscena, drugi med štiri mi za zajeto obdobje in prvi po pomenu zaradi posebnega pomena stalnice, ki ga ima 'očetnjava'.

Tu sem spoznal vrstnike štirih družin širše rodovine Mušičev, štiri potomke patriarhalnega doma Claricjev neposredno in (vsaj) posredno druge potomce in prednike, med katere bi moral šteti tudi nekdanjega glavarja Garzarollija, sorodnika in zaščitnika mojega pradedca Jurija, Istrana in dijaka novomeške gimnazije. Praded, nekoč Windischgraetzov gospodarsko upravni zaupnik, in priženjeno sorodstvo pa je bilo vozlišče niti, ki so segale do gradov Brajtenav – Zalog, Luknja, Bogenšperk, Zapuže, Mirna, Skrljevo itd. On naj bi tudi iz rodnega Buzeta prinesel sadike smokvinih dreves, ki so rasla ali še rasejo ob prisojnih zidovih ruševin Hmeljnika, Prežeka, Klevevža in še kje. Iz kandijskega doma sem spoznal veliko novomeških meščanskih družin in spet njihovih otrok, ki so bili moji vrstniki. V krogu, ki se je pojavljal ob vseh velikih praznikih in ob počitnicah, smo otroci modrovali tudi o Novem mestu. Prav dobro se spominjam zagrete debate o veliki prihodnosti mesta, ki bo nekoč imelo tudi avtomobilsko tovarno. Pri sežem, da res. Tudi to, da bo to tovarna Auta Union (DKW), smo že takrat, leta pred vojno, nekako vedeli ali pa je šlo za znamko, ki smo jo pač poznali... Čudna so pota usode. Ko se je začela vojna, so se v domače gnezdo zatekle tri mlade družine. Hiša je postala pretesna in tako sva s pokojnim bratom morala iti na stanovanje k prof. Jurkotu v Fichtenauovo hišo na Glavnem trgu. Tam je v času, ko sem bil gimnazijski prvošolec, stanoval tudi Jure Levičnik, osmošolec in superodličnjak. Seveda sva postala »na ti« in čez veliko let, ko je že bil že direktor IMV-ja, in potem ko je sestavil prve DKW-je, jaz pa sem bil že ur-

banist, sem poskušal »na ti« vplivati nanj, da bi se namesto za Grm in proti Žabji vasi širil v novo industrijsko cono od Cegelniške hoste proti Straži... Zaman, zmagal je pragmatizem racionalnega in uspešnega organizatorja, ki ni mogel računati na pomoč siromašne države v razvoju, ki je, v okvirih začetkov svojega prostorskega planiranja, ločeno od lokalnih dejavnikov, kakršen je bil on, sicer opredelila potencialne industrijske velecone republiškega pomena. Tam, na ravnici ob levem bregu Krke, je bilo več kot minimalnih 45 hektarjev, so bili železnica in cesta in voda in letališče in prostor med industrijo, ki je bila že razvita v Bršljinu in Straži. Zaman sva bila z mojim prvim direktorjem Lojzetom Rojcem, legendarnim Miho T pri podpredsedniku vlade, narodnem heroju Avblju – Rudiju in pri ministru za industrijo inž. Kotniku. Ideja sijajna, toda kje naj dobimo 600 milijonov za selitev tega, kar je Jure že ustvaril ob Zagrebški cesti.

Bil pa sem tudi vajenec strica Marjana Mušiča, ki je porušenemu Novemu mestu dal pridih rekonstruiranega slikovitega poznosrednjeveškega mesteca. Meril in risal sem Križatijo, zrisal kamnoseški načrt za znamenje obešencema na Glavnem trgu, izdelal maketo za del spomeniškega kompleksa na Vratih in še kaj. Stric Marjan pa je že zdavnaj pred vojno in potem spet v zgodnjih 50-ih letih zarisal trase obvoznih cest, ki naj bi razbremenile zgodovinsko jedro mesta, nabrežje prelepe Krke in Kandijo. Tudi to je bilo zaman. »Urbanisti«, kratkovidni politični veljaki in seveda »individualni graditelji« so zazidali vse okrog

IMV-ja, vse pod Grmom, ves prostor Znančevih njiv, zaledje bolnišnice pa tudi Recljev hrib in še kaj, česar ne bi smeli nikoli zazidati. Velikokrat se sprašujemo, zakaj se je moralo zgoditi vse to. Razlogov je veliko, danes pri naštevanju vzrokov najprej rečemo – kapital. Sam bi postavil na prvo mesto odsotnost učinkovitih državnih in občinskih instrumentov smotrne zemljiške politike. Take, ki daljnoročno varuje javne in skupne interese. Take, ki vedno ve, kaj je javna dobrina, npr. dobro trasirana obvozna cesta, nepozidano nabrežje lepe reke, sistem mestnih zelenih površin z zelenimi hrbti okoliških gričev, integriteta stanovanjskih sosesk in sosedstev itd. Take, ki zna upoštevati pričakovane in nepričakovane vplive razvoja katere koli mestne dejavnosti na fizično, krajinsko, socialno in vsakršno drugo okolje.

Okrog leta 1972 sva z novomeškim rojakom Miho Kosom in takimi izobraženci in daljnovidnimi ljudmi, kakršni so bili Ivanetič, brata Hrovatič, Simič in številni drugi, pripravila za tisti čas moderen strateški urbanistični načrt mesta. Ob nekaj zgodnejšem ljubljanskem Generalnem urbanističnem načrtu in nekoliko kasnejšim urbanističnim načrtom Kranja je bil to menda načrt, ki so ga hvalili po vsej nekdanji Jugoslaviji pa tudi širše. Kaj je ostalo od njega? In kaj je ostalo od obeh drugih navedenih načrtov? Mogoče približno 50% vsebine in veliko razočaranj. Morda tudi nekaj zmot. Osnutek zadnje urbanistične zasnove, ki sem jo delal v drugi polovici 90-ih let, je vključeval poseben elaborat o zemljiški politiki, ki sta ga izdelala gospa Plantanova in kolega

Dekleva. Državno ministertvo pod Gantarjem in Kopačem je visoko ocenilo pomen tega elaborata in govorilo o potrebi njegove posvojitve za vse podobne primere v Sloveniji. Kdo se še spomni tega elaborata?

Zdaj že pozabljajo, da smo vnovič predvideli lego in značaj priključka na novo avtocesto in razvojne impulze, ki jo bo ta imela. Vnovič smo predvideli lego zahodne in vzhodne, predvsem pa južne obvoznice. Kje je gotovost, da bo vsaj to upoštevana? Ali bodo širši vidiki, opredeljeni v zadnji sprejeti zasnovi, pomenili podlago za ustrezno prometno rešitev na območju zdravstvenega centra, ali bo mogoče popraviti napako v BTC-ju pri Češči vasi, ali bo še mogoče urediti območje »Cityja II« v Bršljinu, ustrezno dokončati okolje avtobusne postaje, zagotoviti gradnjo parkirnih zmogljivosti in širitev mreže javnega prometa, ki bodo zagotovili prometno zaporo historičnega jedra? Ali bomo zmogli politično voljo in finančno težo za odstranitev »vagona« ob Krki in za preprečitev še kakega novega »vagona«, npr. tam pod nekdanjo Povhovo tovarno? Ali bomo uspeli dokončno zagotoviti varovanje območja za prihodnjo univerzo, visokošolsko in raziskovalno središče v Drgančevju? Ali že vidimo možne posledice izgradnje tretje bencinske črpalke pri Žabji vasi? Ali kdo dela na primernejši lokaciji servisa AMZS, ki ga nekateri tlačijo v areal bodočega Drgančevja? In -kje je konec takih vprašanj?

Zadnja, primerno kritična urbanistična razprava v okviru Društva Novo mesto, te vzorne organizacije civilne družbe, se je lotevala tudi

kapitalnega vprašanja primernosti nove zakonske osnove za naš sodobni in prihodnji urbanizem. Razprava je omahovala pri dveh, nad vse pomembnih podvprašanjih tega kapitalnega vprašanja: sistem izvedbenih aktov in potreba konsolidacije strokovne in upravne urbanistične službe na mestni (in regionalni!) ravni. Gre za strokovno kakovost te službe in za njeno avtoriteto.

Sem v letih, ko pridobivajo na pomenu spominjanja na otroštvo in spominjanja na zamujene priložnosti pa tudi na razočaranja. V tem kontekstu ima svoj pomen tudi čisto osebna, intimna opredelitev do okolja, posebno takrat, ko se srečaš z ljudmi, ki imajo svoj, tvojemu podoben osebni in intimni pogled na okolje, v katerem živijo. Z urbanizmom je bilo vedno tako, po eni strani ga je oblikoval širši duh časa, zlasti v obdobju industrijske revolucije in v njej ali po njej nastalih družbenih protislovjih in neslutnih tehnoloških možnostih. Po drugi strani pa se urbanizem veže na kulturno nadgradnjo in sestav vrednot, ki osmišljajo naš obstoj in ustvarjalnost. V tem široko razprtem loku sem ujet od pogojenosti svojega otroštva do pripadnosti »generaciji graditeljev« in v obojem sem bil ter smo bili neizmerno optimistični. Za optimizem vnaprej potrebujemo nov razmislek, razmislek, ki bo vseboval (tudi) osebni odnos do neizbežnosti in do meja razvoja.

Novo mesto vidim slej ko prej kot pomembno urbano in regionalno središče na novi »tretji« osi prostorskega razvoja Slovenije. Tudi ta os je evropska in kot taka krepi pomen obeh razvojnih koridorjev, ki že imata vso potrebno podporo Evropske unije (5. in 9. koridor). Središčni in vozliščni pomen se zdaj krepi s prometno infrastrukturo, ki je v gradnji ali v načrtih, krepi se s širitvijo urbanih funkcij, kakršna je (še vedno) industrija, še bolj pa se bo okrepil s kvartarnimi ali celo »kvintarnimi« tipi urbanih dejavnosti, kakršna so informatika, znanstvena in umetnostna kultura ter turizem.

Optimizem za prihodnost terja veliko poguma in domiselnosti. ●

FOTOGRAFIJA: TOMAZ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

V že kar dolgo vrsto novomeških urbanističnih problemov, ki so praktično postali že mestne travme, sodita tudi glavna mestna avtobusna postaja (levo) ter prometna ureditev v bolnišničnem kompleksu (desno). Na avtobusni postaji gradbena jama za komercialni del pozidave, tu naj bi našle prostor trgovine, bari, pisarne in podobno, zija že 15 let, torej vse od izgradnje postajnega dela. Ko se je po vseh teh letih le našel investitor za pozidavo, novomeško podjetje Real, pa se je zapletlo z avtorskimi pravicami glede projektiranja prizidka. In spet vse »stoji«. Promet skozi bolnišnični kompleks, ki je le lučaj kamna od avtobusne postaje, pa tako kot že vsa pretekla motorizirana desetletja še vedno poteka prav skozi osrčje kompleksa, ki sicer terja mir, tišino in varnost. A še prav nič jasno ni, če se morda v doglednem času vendarle obeta katera izmed primernejših rešitev ureditve prometnega omrežja.

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

(STRAN)POTA NOVOMEŠKEGA URBANIZMA

IGOR VIDMAR

Kaj in kje bo kdo gradil v Novem mestu, je tema, ki Novomeščane očitno še kako briga. Dokaz za to je tudi množična udeležba in skoraj tri ure precej ostre debate na pogovornem večeru Društva Novo mesto o potih in stranpotih novomeškega urbanizma maja v Narodnem domu. Slabe izkušnje iz preteklosti bi morale biti dovolj jasno opozorilo načrtovalcem urbanističnega razvoja mesta, da bi se pravočasno uprli poskusom vsiljevanja nekaterih vsebin v prostor, kjer te ne bi bile ne v korist mesta ne meščanov.

Mol v Žabji vasi

Veljavna zakonodaja, ki jo je v uvodu v pogovorni večer na kratko predstavil Ivan Hrovatič, načrtovalcem razvoja mesta velikokrat ne nudi dovolj trdnega temelja za ukrepanje. Predstavil je tudi trenutno najbolj aktualen problem - željo in prizadevanje madžarske naftne družbe Mol, da bi v Žabji vasi v neposredni bližini križišča zgradila še tretjo bencinsko črpalko na tem območju. Mol je lani v Žabji vasi v trikotniku med Kandijsko in Belokranjsko cesto ter Revozom kupil propadajoči domačiji s pripadajočim zemljiščem, zdaj pa si prizadeva, da bi ob re-

konstrukciji namesto klasičnega križišča z dodanimi pasovi za prosto zavijanje v desno tam zraslo krožišče s krakom, ki bi vodil na črpalko.

Prostor tik ob enem najbolj obremenjenih novomeških križišč, ki je že zdaj na meji normalne pretočnosti, po mnenju večine razpravljavcev ni primeren za bencinsko črpalko, ki bi še dodatno obremenila križišče, pa tudi meščani na tako majhnem prostoru ne potrebuje še tretjega bencinskega servisa. Poleg tega bi s posegom v ta prostor še dodatno omejili že tako majhne možnosti za morebitno širitev Revoza.

Kupijo in zahtevajo

Praksa, ko vlagatelj najprej kupi zemljišče, potem pa z vztrajnim prepričevanjem občinskih in državnih služb doseže, da mu dovolijo zgraditi nekaj, kar v tisti prostor ne sodi in ni v skladu s potrebami mesta in meščanov, se očitno nadaljuje, za temi nakupi pa mora stati nekdo, ki je potencialnim investitorjem dal neko zagotovilo, da bodo tam lahko zgradili, kar so si zamislili, sicer noben pamenten vlagatelj tiste parcele ne bi kupil.

Kljub presojanju o primernosti umestitve neke

dejavnosti v prostor - zakonodaja je pri tem precej neprijazna - pa občine vendarle imajo instrumente, s katerimi se lahko zavarujejo pred pritiski. Pri tem je pomembno, da za določeno območje dovolj zgodaj opredelijo, kaj bi tam lahko stalo, in da si občina za parcele na tistem območju zagotovi predkupno pravico.

Predsednik društva Novo mesto Anton Škerlj je predstavil teorijo, da na to, ali bo nekdo na neprimeren kraju zgradil neprimeren objekt, vplivajo trije dejavniki - najprej se pojavi vlagatelj s kapitalom in poslovnim interesom brez občutka za okolje; sledi projektant, ki bi moral imeti poleg strokovnega znanja razvit tudi čut za okolje v najširšem pomenu te besede, a tega nima; vse skupaj pa se konča pri oblasti, ki določene posege v prostor dovoli, čeprav bi ga lahko onemogočilo. Upravni organi v takih primerih svoje odločitve pogosto utemeljujejo s tem, da je vse v skladu z zakoni, nihče pa se pri tem ne vpraša, ali je to tudi primerno in ali nekaj sploh sodi v neko okolje. Društvo je že pred desetletjem predlagalo, da bi mesto dobilo mestnega arhitekta, ki bi to znal presoditi.

Direktor Toposa Dušan

Granda, ki pripravlja idejni projekt rekonstrukcije križišča v Žabji vasi, je podrobneje pojasnil razvoj dogodkov okoli križišča. Topos je pred štirimi leti za Mol preučil tehnične rešitve za postavitve bencinskega servisa ob križišču v Žabji vasi, ki bi bila možna le v primeru, če bi bilo križišče krožno. Nato je na natečaju dobil v roke izdelavo idejnega projekta za rekonstrukcijo križišča v Žabji vasi. Prometne študije so pokazale, da je rešitev s klasičnim križiščem z dodatnimi pasovi za prosto zavijanje v desno primernejša od krožnega križišča. Pri Toposu vztrajajo pri klasičnem križišču in menijo, da umestitev bencinskega servisa ne sodi v ta prostor.

Zloraba zakonodaje in stroke

Vladimir Braco Mušič je menil, da bi ministrstvo v primeru Brik (vagon), kjer je šlo za po njegovem mnenju jasen in očiten primer zlorabe predpisov, zakonodaje in strokovnih služb, lahko preprečilo gradnjo. Hkrati je izrazil bojazen, da bi se lahko enako ponovilo tudi v primeru Molove črpalke v Žabji vasi.

Jože Preskar je opozoril na to, da so občine dolžne dobro gospodariti s prostorom, projektante in stroko

pa pri delu zavezuje tudi kodeks Inženirske zbornice in Zbornice za arhitekturo in prostor. Obenem je Društvo spomnil na še eno razpadajočo zgradbo v Kandiji v neposredni bližini Vagona, s katero se bo slej ko prej nekaj zgodilo, vendar je še čas za ukrepanje.

Franci Koncilija je opozoril na še eno napako, ki so jo prav zadnjem času zagrešili projektanti pri obnovi ceste iz Bršljina proti Adrii oziroma naprej proti Prečni, ki je zdaj tako ozka, da se ne moreta varno srečati dva tovornjaka. "Izvirni greh urbanizma je v oblasti," meni Koncilija in poziva Društvo Novo mesto, naj preneha biti le debatni klub in naj od oblasti z vso močjo, ki jo ima civilna iniciativa, zahteva polno odgovornost, medtem ko je Mušič dejal, da lahko društvo predvsem opozarja in zahteva, da so stvari koordinirane in usklajene. ●

RES VSE STOJI ZARADI POMANJKANJA DENARJA?

JOŽA MIKLIČ

Ni dogodka, medijskega poročila, poročila iz parlamenta, z vlade, lokalne samouprave, pa če hočete, tudi razgovora o družinskih razmerah, da ne bi govorci kar naprej ponavljali, kaj vse bi lahko storili, pa žal za to nimajo denarja. Če pa družbo vprašaš, kaj je naredila, da bi denar dobila, te hitro odpravi s pripombo, da si sanjač, nerealen idealist ali kaj podobnega. Nikakor pa ni mogoče razviti niti pogovora na to temo, kaj šele pogovora o ustrežnejši organiziranosti, več poslovnega poguma, o sprejemanju tveganj, zaupanju v sodelujoče in podobnih zadevah, ki so nepogrešljive sestavine vsakega razvoja. Živimo v času, za katerega je značilno vsesplošno kritizerstvo, predvsem politike in države, ki naj bi poskrbeli za vse na tem božjem svetu.

Nikakor ne moremo teh omejitev preseči niti v Društvu Novo mesto, čeprav nam pred očmi izginjajo prednosti našega starega mestnega jedra in nam iz rok uhajajo priložnosti. Ne moremo se znebiti svojih slabosti in vidimo samo še nevarnosti, ki nam pretijo, če bi pooblašene osebe poklicali na odgovornost zaradi, denimo, nepredložene načrta razvoja univerze v Novem mestu, nedelavne Ustanove za obnovo Narodnega doma, nesprejetih odločitev o namenski rabi mestnega prostora, nesprejetega odloka o ustanovitvi poklicnega gledališča, šibkega razvoja turizma v starem mestnem jedru, nedo-

delanega načrta razvoja regionalnih dejavnosti, slabo razvitega podjetništva – vseh za Novo mesto vitalno pomembnih projektov. Samo predstavljajte si, kaj bi se zgodilo, če bi v tem trenutku Novo mesto dobilo denar za vse te projekte. Zaradi izvedbene nepripravljenosti bi obstal v bankah kot slabo obrestovan depozit, lahko tudi, da bi bil porabljen, kot se je baje zgodilo s kupnino za Lek, še bolj verjetno pa je, da bi na hitro »spackali« projekt, tehnološko, programsko in podobno dokumentacijo ter začeli črpati sredstva za delne rešitve, ki bi dolgoročno škodovali mestu.

Tako teoretična spoznanja kot praktične izkušnje nas učijo, da za uresničevanje razvojnih nalog potrebujemo *realno vizijo o programu* starega mestnega jedra in da sprejmemo tej viziji primerno *organizacijo*, ki bo s pridobljenimi pooblastili strokovno reševala tehnološke, tehnične, prostorske, kadrovske, tržne in finančne probleme posameznega projekta. Srž problema razvoja starega mestnega jedra je prav v tem, da nimamo organizacije, ki bi vodila ter izvajala potrebne razvojne naloge. V Društvu Novo mesto moramo vztrajati, da mesto tako organizacijo dobi čim prej. Ustanovi jo lahko Mestna občina

na Novo mesto s proračunskimi sredstvi in sredstvi sovlagateljev, lahko smo ustanovitelji Novomeščani in Novomeščanke s tem, da zberemo ustanovni kapital v vrednosti najmanj 2.100.000. sit, ustanovijo jo lahko potencialni investitorji, kot so to na primer storili v primeru Golf Grad Otočec, d.o.o., ali pa jo ustanovi kateri koli podjetnik, če bo Mestna občina Novo mesto opredelila koncesijo za poslovanje in delovanje starega mestnega jedra ter bo z razpisom iskala najboljšega ponudnika. Pravice, obveznosti, odgovornosti in financiranje te organizacije lahko povzamemo na primerih Emaar, Verona, Gradec in podobnih, izjemno uspešnih organizacijah za razvoj in trženje mest, vsekakor pa ima o tem zagotovito najboljše izkušnje naš župan, ki več dni v tednu, kot je sam povedal časopisu Park, preživi v evropski prestolnici med evropskimi poslovneži.

Tako kot druge naloge se tudi financiranje razvojne vizije mestnega jedra lahko začne šele z ustanovitvijo na primer Zavoda za razvoj in upravljanje starega mestnega jedra. Ker gre v viziji za dolgoročni razvoj, mora biti najprej rešeno *dolgo-*

ročno financiranje, za katerega na primer Nova ljubljanska banka ponuja storitve zlasti za naslednje oblike financiranja:

- izdaja *obveznic in delnic*. Obveznice se praviloma izdajajo z namenom financiranja novih dolgoročnih investicij in začetnega financiranja podjetji, delnice pa za ustanovitveni kapital in dokapitalizacijo projektov. Za izdajo vrednostnih papirjev ponuja banka poleg svetovanja pri oblikovanju strukture vrednostnih papirjev tudi pripravo prospekta, pridobitev dovoljenja za javno ponudbo, sodelovanje pri prodaji, uvrstitev na borzo in vpis v register klirinško-depotne hiše.

- *dolgoročno finančno načrtovano poslovanje* podjetji. Finančne projekcije poslovanj se izdelajo za daljše časovno obdobje, ki je vsaj enako ročnosti najetih dolgoročnih posojil oziroma izdanih vrednostnih papirjev. Finančni načrti poslovanja podjetja so izdelani za realne, optimistične ali pesimistične scenarije in zajemajo predvsem napovedi prihodnje prodaje in stroškov, politiko obratnega kapitala, trajnih in dolgoročnih virov sredstev ter kratkoročno zadolževanje. Podjetje potre-

NARODNI DOM KLIČE!

ANTON ŠKERLJ, PREDSEDNIK DRUŠTVA NOVO MESTO

2. oktobra 2002 je bil podpisan akt o ustanovitvi Ustanove za obnovo in oživitve Narodnega doma. 15. 10. 2003 je bil sprejet Statut te ustanove. Istočasno je upravni odbor sprejel sklep, da je treba pripraviti akcijo za pridobivanje donatorjev, organizirati propagando in konkretne akcije za zbiranje denarja ter pozvati vse sodelavce, da se prijavijo na čim več mednarodnih razpisov z namenom pridobivanja sredstev za obnovo Narodnega doma. Takrat je upravni odbor v vednost prejel tudi idejni projekt Obnove in oživitve Narodnega doma, ki ga je pripravil naš član Tomaž Levičar, zaposlen v kabinetu župana Mestne občine Novo mesto. Ker je bilo v ustanovnem aktu določeno, da sestavljajo prvi upravni odbor ustanove štirje predstavniki mestne občine in trije predstavniki društva, po preteku prvega leta delovanja ustanove pa bodo naslednji odbori sestavljeni iz po dveh predstavnikov mestne občine

in društva ter treh predstavnikov donatorjev, je bil 15. 10. 2003 sprejet tudi sklep, da je treba določiti rok, v katerem se bo sešel novi upravni odbor.

Vse do 14. 10. 2004 se ni v domeni te ustanove zgodilo nič. Na sestanku upravnega odbora tega dne je bil sprejet sklep, da se do 22. 10. 2004 pozove močnejše gospodarske družbe v Novem mestu, naj prispevajo denar za obnovo in oživitve Narodnega doma, in sicer skupaj z obvestilom, da bodo postali njihovi predstavniki tudi člani upravnega odbora. Razen tega je bil sprejet sklep, da se v vseh medijih objavi poziv vsem pravnim in fizičnim osebam za sodelovanje pri obnovi in oživitvi Narodnega doma. Do te seje je administrativno-tehnične naloge upravnega odbora vodila in opravljala dotedanja direktorica občinske uprave Mojca Novak, ki ji je z naslednjim dnem delovno razmerje na občini prenehalo. Upravni odbor je

seznanila, da je predala svoje posle s spisom in žigom vodji oddelka za splošne zadeve na občini Jožetu Florjančiču. Ker se je zdaj pokazalo, da sta kot predstavnika občine v upravnem odboru tako Anton Starc, ki mu je funkcija župana prenehala že pred časom, in Mojca Novak, ki se je poslovila takrat, je bil sprejet sklep, da bo upravni odbor opravljal svoje delo do konca leta 2004, v tem času pa je treba izpeljati postopek za imenovanje novih članov upravnega odbora. Prevzem funkcije novega upravnega odbora naj bi bil v mesecu januarju 2005. Spet se ni zgodilo nič – nobeden od omenjenih sklepov z dne 14. 10. 2004 do danes ni bil uresničen. Ustanova za obnovo in oživitve Narodnega doma torej spi. Mestna občina Novo mesto ni poskrbeli niti za zamenjavo tistih dveh članov upravnega odbora, katerima sta funkciji na občini prenehali!

Nekoliko bolje naj bi bilo

s pripravo potrebne dokumentacije, ki je potrebna za fizično obnovo in gradbene posege v stavbo Narodnega doma. Mestna občina naj bi vodila postopek za odkup sosednje Mehletove hiše, ki je nujen potreben, če naj stavba Narodnega doma deluje, kot se spodobi, letos naj bi pridobili tudi konzervatorski program, ki naj bi ga pripravila novomeška enota zavoda za varstvo kulturne dediščine. Da bi se dogajalo več, pa ne ve nihče izmed članov upravnega

odbora ustanove niti zainteresiranih občanov v samem mestu. Zaradi tega naj bo naslov tega prispevka poziv županu in tistim upravnim organom, ki vodijo ali bi morali voditi ustrezne postopke za pridobitev potrebne dokumentacije, naj vendar nekaj storijo, da ne bo trajala ta obnova obstoječega doma dalj časa, kot je trajala gradnja doma v 19. stoletju! ●

buje poslovni načrt in mora imeti sprejeto razvojno strategijo.

• **projektno financiranje** omogoča izvedbo projektov, pri katerih gre za izločitev projekta v ločeno projektno družbo. Omogoča izvedbo projekta, ki ga na klasični bančni način ni mogoče financirati. Namenjeno je podjetjem, državi, občinam in drugim, ki nameravajo investicijo financirati na projektni način. Izdelana mora biti predinvesticijska študija, analiza poslovnih rezultatov sponzorjev projekta, projekcija poslovanja nove družbe, ugotovljena projektna tveganja in porazdelitev teh med udeležence v projektu. Opredeljeni morajo biti model financiranja ter komercialne in finančne strukture projekta. Ustanovljena mora biti družba za izvedbo projekta in organizacijo financiranja.

Dolgoročno financiranje je možno uresničevati tudi s **kapitalskim povezovanjem** domačih in tujih podjetji, kot ga je v Novem mestu že uporabila Visoka šola za upravljanje in poslovanje. Poleg pogodbenih določb med strateškimi partnerji je potrebno tudi vrednotenje poslovnih deležev oziroma menjalnih razmerij med partnerji.

Banka ponuja posredovanje v stikih s podjetji in z njihovimi lastniki, iskanje strateških partnerjev doma in v tujini in tudi vrednotenje podjetij in cenitev vrednostnih papirjev. Pomemben je tudi tisti del bančne ponudbe, ki zajema organizacijo financiranja iz bančnih in drugih virov.

V dolgoročnem financiranju ne gre prezreti **nepovratna sredstva iz skladov Evropske unije**, ki jih je možno pridobiti po razpisnih pogojih zlasti iz kohezijskega sklada za skladnejši razvoj celotnega območja Unije. Ta oblika financiranja je seveda zahtevna, saj je treba poznati postopke za prijavo na razpis in postopke za povračilo sredstev, ki so bila že vložena v projekt. Pridobiti je potrebno bančno mnenje o ekonomski upravičenosti projekta, dokazila o bančni udeležbi v financiranju in izdelovati zahteve za refundacijo sredstev na podlagi plačanih računov. Do leta 2006 so odprti razpisi za spodbujanje inovacijskega okolja, za projekte razvoja raziskovalne infrastrukture centrov odličnosti ter razpis za prenovu, modernizacijo ter izgradnjo javne in komunalne infrastrukture v okviru poslovnih con.

Nič manj pomembni viri dolgoročnega financiranja so **državna sredstva**, ki se pridobivajo z javnimi razpisi in so običajno strogo namenska. Ponujajo jih posamezna ministrstva, in sicer tako za investiranje kot za izvajanje programov. Vpogleda v te razpise na tem mestu ni možno podati zaradi obširnosti gradiva, je pa vsakomur dostopno na spletnih straneh. Pomembno bi bilo tako delovanje lokalne skupnosti, političnih strank in regionalnih povezav, da bi država med razpise o sofinanciranju uvrstila tudi stara mestna jedra, gradove in drugo nepremičninsko dediščino oziroma razširila turistično ponudbo Slovenije predvsem na lokalne posebnosti in s tem zagotavljala tudi njihovo funkcioniranje.

Poleg institucionalnih finančnih virov pa je možno dolgoročno financirati razvoj in upravljanje starega mestnega jedra še na številne druge načine. Nehote se vsiljuje vprašanje, zakaj so na novomeški Glavni trg v tako velikem številu prišle banke. So za njih zanimive slabo obrestovane varčevalne vloge meščanov ali potreba Novomeščanov po kreditih, ki jih banke praviloma precej dražje zaraču-

navajo posojiljemalcem kot plačujejo denar varčevalcev? So mogoče njihovi nameni zlahknejši in bi želeli kaj storiti tudi za okolje, v katerem poslujejo? Jih je kdo vprašal, če bi bile banke skupaj pripravljene izvajati dolgoročni finančni inženiring za razvoj in upravljanje mesta? Je tako vprašanje kdo postavi tudi Publikumu, Domu, kavarni, zlatarni in drugim, ki v mestnem jedru pridobivajo prihodke? In, nenazadnje, je kdo tako vprašanje zastavil finančnim, zavarovalnim in gradbenim podjetjem v regiji in še posebej tistim s sedežem v Novem mestu. Vprašati pa se moramo tudi to, koliko so razvojni programi in delovanje javnih zavodov, ki že pridobivajo sredstva od države, vgrajeni v vizijo, razvoj in upravljanje starega mestnega jedra, kot so, na primer, razširitev turistične ponudbe s kulturno, usposobitev mestnega muzeja, uresničitev tradicionalne »velike prireditve« na Glavnem trgu, športno, kulturno in zdravstveno produkcijo za mednarodne trge in izrabo številnih drugih priložnosti, ki bi z bogatejšo ponudbo mesta omogočale nove zaposlitve in večje blagostanje meščanov.

S skrbnim finančnim

poslovanjem se zagotavlja pogoji za normalno poslovanje vsake dejavnosti in s tem za doseganje namena. Kakšne konkretne namene imamo s svojim stariim mestnim jedrom oziroma imajo prihajajoči rodovi Novomeščanov? Če so ti nameni jasni in nedvoumni, moramo za njihovo uresničevanje zagotoviti »skrbno finančno poslovanje«. O tem pa žal še nismo spregovorili. Čim bolj bomo potiskali to strokovno dejavnost v ozadje tem, počasneje se bo razvijalo staro mestno jedro. Poudariti želim »strokovnost«, ki je v finančnih poslih vezana predvsem na trženje in iz tega izvirajoče prihodke. V teh poslih pogrešam prodornost in ustvarjalno moč ekonomske stroke, ki ji pripadam tudi sama. Več kot petsto nas je v tem mestu, pa žal ne najdemo v sebi dovolj moči, da bi v bogatejšo in prijaznejšo prihodnost potegnili ustvarjalce drugih strok, zlasti trgovce, turistično destinacijo, kulturne in športne producente, vse, ki jim mesto pomeni poslovno in življenjsko priložnost. ●

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

Razgled z zvonika kapiteljske cerkve, od koder se lepo vidi mesto in okolico, žal (še) ni na voljo javnosti. Posebej zanimiva bi bila takšna možnost za turiste, a za meščane brez dvoma nič manj. Da bi vsaj malo potešili radovednost, vam na fotografijah predstavljamo poglede, ki se razlegajo s kapiteljskega zvonika na vse štiri smeri neba – proti vzhodu oziroma Gorjancem (levo zgoraj), jugu oz. Ljubnu (levo spodaj), zahodu oz. Straškemu hribu in Kočevskemu Rogu (desno zgoraj) in severu oz. Trški gori (desno spodaj).

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

FOTOGRAFIJA: TOMAŽ LEVIČAR

ROMSKI ZAPOSLOTVENI CENTER

SILVA BAJUK

Konec letošnjega aprila je več zainteresiranih partnerjev podpisalo »Sporazum o razvojnem partnerstvu - Romski zaposlotveni center« z namenom najti in razviti nove načine zaposlovanja Romov, vključno z razvojem strategij izobraževanja in pilotno ustanovitvijo zavoda Romski zaposlotveni center (RZC). V sodelovanju z vsemi partnerji v pripravljalnem obdobju pripravljamo programa za obdobje izvajanja in obdobje razširjanja, ki potekata vzporedno od maja 2005 do decembra 2007, RZC pa naj bi začel v letu 2007.

Evropski denar

Projekt nastajanja romskega zaposlotvenega centra je del programa Evropskega socialnega sklada - Pobude skupnosti EQUAL za našo državo v obdobju od 2004 do 2006, ki ga vodi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter ga delno financira Pobuda skupnosti Equal v višini 75%, ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pa prispeva sredstva v višini 25%.

Nosilec razvojnega partnerstva »Romski zaposlotveni center« je Občina Škocjan, vključenih pa je še 30 ustanov z različnih delovnih področij. Skupno jim je, da se vsi ukvarjajo z romsko problematiko tako na lokalni kot

nacionalni ravni (lokalne skupnosti, zavod za zaposlovanje, izobraževalne ustanove, nevladne organizacije, društva in poslovni sektor).

Romi so del dolenskega vsakdana

Novomeščani Rome dobro poznamo. Zadnje čase so tema vsakodnevnih razprav, predvsem zaradi nakopičene socialne problematike. Vsak od nas ima svoj pogled in svoje predstave o načinih ukrepanja in reševanja, dejstvo pa je, in to je morda edina točka, v kateri smo si enotni, da brez ukrepanja rešitev ne bo. Romi predstavljajo skupino prebivalstva, ki brez organizirane pomoči nima možnosti za prilagoditev življenju v sodobni družbi. Po podatkih centrov za socialno delo v Sloveniji živi od 7000 do 10.000 Romov, 95% je brezposelnih in odvisnih od socialnih pomoči.

Vsak je reševal po svoje

Do zdaj je vsaka lokalna skupnost pristopala k reševanju romske problematike individualno, na lokalni ravni, v novem razvojnem partnerstvu Pobude Equal - Romski zaposlotveni center pa gre za regijski pristop.

Zakaj Romi ne delajo?

Zdajšnje razmere Ro-

mov tudi na trgu delovne sile niso posebej naklonjene, predvsem zaradi nizke stopnje izobraženosti in usposobljenosti Romov na eni strani ter zaradi visoke stopnje predsodkov in negativnega družbenega pečata, ki ga nosijo Romi, med možnimi delodajalci in širšo javnostjo na drugi stran. Vse te probleme, ki so hkrati največje ovire za uspešno vključitev v izobraževanje in na trg dela, je nemogoče reševati ločeno od socialne problematike.

Ključno vprašanje, s katerim se srečujemo, je, kako Rome prostovoljno in na podlagi njihovih lastnih interesov vključiti v družbene in ekonomske tokove.

Romski zaposlotveni center bo usposabljal Rome in motiviral delodajalce

Drugačnost pri reševanju romske problematike se kaže v sami zamisli ustanovitve javnega zavoda »Romski zaposlotveni center«, saj predstavlja novo metodo pri vključevanju Romov na trg dela ter pri odpravljanju predsodkov. RZC bo predstavljal krovno telo, ki bo služilo potrebam potencialnih podjetij po romski delovni sili in podjetjem, ki že zaposlujejo Rome, na eni strani ter informiranju, usposabljanju in motiviranju Ro-

mov za delo po drugi strani.

Težišče dogajanja aktivnosti RZC bo med dolenskimi Romi (kočevsko-ribniška podregija, osrednja Dolenjska, Bela krajina in Posavje), hkrati pa bomo vključevali tudi partnerje iz Pomurja, tako da bo projekt dobil nacionalne razsežnosti. Glavni prispevek bo razvoj predlogov za oblikovanje strategije zaposlovanja Romov na nacionalni ravni z možnostjo razširjanja predlogov tudi na nadnacionalni ravni. Nove rešitve bomo razvili na podlagi rezultatov pilotnega delovanja RZC s sedežem v Novem mestu in izpostavami po drugih krajih.

S tem pristopom želimo nanizati dejavnosti, prednosti in spodbude za motiviranje delodajalcev za zaposlovanje Romov, jih seznaniti z možnostjo najema romske delovne sile in na podlagi pričakovanih ugodnih izkušenj pozitivne selekcije Rome predstaviti tudi kot zanesljive delavce.

Ne bo šlo brez težav

Kot oviro pri vključevanju Romov pričakujemo visoko stopnjo njihove nezainteresiranosti za sodelovanje. Razvojno partnerstvo si bo vsekakor prizadevalo za dialog in vzpodbujanje Romov k sodelovanju s po-

močjo nenehnega motiviranja, usposabljanja in vključevanja v različne delavnice, z vključevanjem Romov, ki že delajo, in romskih »poglarjev«, ki naj bi z zgleodom vplivali na ostale pripadnike romske skupnosti.

Ocenjujemo, da se bo z izboljšanimi možnostmi za zaposlovanje in izobraževanje na daljši rok izboljšal tudi socialno-ekonomski položaj Romov ter posledično ustvarjeni pogoji za načrtno in sistematično pomoč Romom pri integraciji v družbo ter da bodo s tem prej odpravljeni predsodki in da se bodo zmanjšali stopnja kriminala ter dnevni incidenti z okoliškimi prebivalstvom.

Menimo, da obstaja tudi interes resornih ministrstev (MDDSZ, MNZ, ministrstvo za pravosodje, MŠŠ, Urad vlade za narodnostna vprašanja), da se problematika zaposlovanja Romov uvede med prioriteta področja. Romi morajo poleg vseh ugodnosti, ki jih uživajo, sprejeti tudi odgovornosti, da bodo lahko nastopili kot enakopravni člani družbe. ●

NOVO MESTO - ČISTO IN UREJENO?

MITJA SIMIČ

K dobremu vtisu o nekem mestu veliko pripomore tudi njegova urejenost in čistoča. Pa ne gre le za to, kakšno se naše mesto zdi razmeroma redkim obiskovalcem. Čisto in urejeno mesto je pomembno predvsem z vidika zagotavljanja kakovostnih življenjskih pogojev meščanom in vseh ostalih, ki se v tem mestu zadržujejo. Seveda pa gre ta odnos tudi v obratno smer - meščani in vsi ostali moramo skrbeti za to, da bo naše mesto ostalo ali vnovič postalo čisto in urejeno. Pa žal ni vedno tako - in to kaže tudi podoba našega mesta.

V Novem mestu je včasih težko govoriti o čistoči in urejenosti mesta brez določene čustvene prizadetosti, kritiziranja na splošno in počez ter precejšnje mere apatije. Temu se je Društvo Novo mesto skušalo izogniti, zato je bila javna tribuna z naslovom »Želimo čisto in urejeno mesto«, ki jo je društvo organiziralo 16.2.2005, zamišljena predvsem kot iskanje dialoga in skupnih izhodišč med vsemi, ki so kakor koli

povezani z izvajanjem dejavnosti urejanja (komunala, policija, redarstvo) in zainteresirano javnostjo. Namen tribune torej ni bil, da bi iskali krivca za zdajšnje stanje in mu sodili, ampak najti rešitve, ki bi v prihodnosti na tem področju dale bolj spodbudne rezultate.

Na tribuni smo pozornost posvetili predvsem urejanju, čiščenju in vzdrževanju javnih površin. K urejenemu videzu mesta sicer prispevajo tudi urejene zasebne površine in objekti, vendar pa je tam zmožnost ukrepanja javnih ustanov bistveno manjša. Novo mesto ima razmeroma veliko javnih površin, v zadnjem času pa je pridobilo še kar precej novih - predvsem sprehajalnih poti in otroških igrišč. To je vsekakor dobro in tudi Društvo Novo mesto je to ves čas aktivno podpiralo. Žal pa napredek ponavadi prinese s sabo tudi kakšno slabost - in to je trenutna nezmožnost občinske uprave, da bi za te površine zagotovila ustrezno visoko raven nenehnega vzdrževanja in po možnosti

tudi nadzora.

In tako so javne površine, predvsem sprehajalne poti (npr. Sprehajališče Primičeve Julije, Kettejev drevored in druge), postali poligoni za izživiljanje prubitke mladostniške energije, ki se kaže v vandalističnih izpadih in prekomernem onesnaževanju. Res je, da večino teh izpadov in onesnaženja zakrivi naša mladina, vendar pa zaradi tega ne bi smeli vse mladine le kritizirati, ampak nasprotno - prav delo z mladino, spodbujanje pozitivnega odnosa do narave, okolja in mesta je tisti vzvod, ki lahko bistveno zmanjša problem že v svojem izvoru. Imamo tudi zelo pozitivne primere dejavnosti mladih. Dijaki srednje ekonomske šole skrbijo za urejenost Ragovega loga, s tem pa je učinek dvojen - Ragov log je dobil redno oskrbo in tudi vandalističnih izpadov tam praktično ni več. Drugi pozitivni zgled so mladi taborniki, ki so s svojo akcijo očistili nesnago na poti Primičeve Julije. Oboje je vsekakor vredno pohvale in dodatne spodbude - tudi od

uradnih ustanov.

Žal pa zgolj redki pozitivni zgledi, vsaj na začetku, še niso dovolj. Vsekakor je treba povečati učinkovitost mestnega redarstva, katerega glavna skrb je v največji meri to, da ljudje plačajo parkirnino, ne pa dejanski red v mestu. V tem smislu mesto potrebuje nekakšne komunalne redarje, ki bi skrbeli za primerno urejenost mesta. Če pa bi bilo potrebo. Tudi za disciplino, saj se je policija v glavnem popolnoma umaknila iz mesta.

Možnosti torej so, vendar se ne bo nič zgodilo čez noč ali samo od sebe. Društvo Novo mesto je o sklepih pogovornega večera obvestilo župana, krajevne skupnosti in člane svetov šol. Pričakujemo, da uradne ustanove ne bodo gledale na zainteresirano javnost kot na grožnjo njihovem miru, ampak da jo bodo sprejele kot svojega zaveznika v prizadevanjih za čisto in urejeno mesto. ●

KRONIKA DRUŠTVA NOVO MESTO

EVA SIMIČ

25. oktober 2004 – Sestanek skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Staši Vovk. – Prvi cilj skupine bo publikacija, ki bo predstavila pomembnejše ustvarjalce v navezavi na mestno jedro in Kandijo.

27. oktober 2004 – Seja upravnega odbora ob 19h na gradu Grm. – Določitev udeležencev okrogle mize o mestnem jedru, ki jo prireja Društvo arhitektov Dolenjske in Bele krajine. – Poročilo o delu skupine »Zgodovina za prihodnost«. – Z aktivnostmi za spremembo volilnega sistema počakati do vzpostavitve nove vlade.

4. november 2004 – Sestanek skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Evi Simič. – Iskanje primerne teme, ki je v zvezi z delom te skupine, za pogovorni večer ob koncu meseca.

11. november 2004 – Sestanek predstavnikov Društva Novo mesto s predsednikom društva Naprej nazaj ob 18.30h v Kulturnem centru Janeza Trdine.

17. november 2004 – Seja upravnega odbora ob 19h na gradu Grm. – Predsednik Mitja Gros predstavi društvo Naprej nazaj. Dogovor o občasnem sodelova-

nju. – Priprava na pogovorni večer.

29. november 2004 – Sestanek skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Staši Vovk. – Priprava na pogovorni večer.

1. december 2004 – POGOVORNI VEČER ob 18h v Narodnem domu na temo »Prispevki Društva Novo mesto h kakovostnemu razvoju mestnega jedra – želje, možnosti, realnost« s poudarkom na pobudi »Novomeški ustvarjalci – zgodovina za prihodnost«.

21. december 2004 – Tradicionalno NOVOLETNO SREČANJE članov društva Novo mesto v Hotelu Krka.

12. januar 2005 – Seja upravnega odbora ob 19h na gradu Grm. – Poročilo o novih pešpoteh v Novem mestu. – Predlog za javno tribuno o čistoči in urejenosti mesta. – Poročilo blagajnika.

4. februar 2005 – Sestanek skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Staši Vovk. – Nadaljevanje aktivnosti.

9. februar 2005 – Seja upravnega odbora ob 19h na gradu Grm. – Predstavitve problemov lekarne ob novi izgradnji Kandijske ce-

ste. – Priprave na javno tribuno.

16. februar 2005 – JAVNA TRIBUNA na temo »Želimo čisto in urejeno mesto« ob 18h v Narodnem domu.

18. februar 2005 – Sestanek pri Staši Vovk ob 16.30h. – Priprava programa za razpis o razdeljevanju proračunskih sredstev na področju kulture (projekt »Zgodovina za prihodnost«).

2. marec 2005 – Seja upravnega odbora ob 19h na gradu Grm. – Zaključki in sklepi po javni tribuni. – Poročilo o novem zagonu projektnega sveta za oživitve mestnega jedra.

10. marec 2005 – Pismo Društva Novo mesto županu o predlogih in pobudah za boljše ureditev mesta.

15. marec 2005 – Sestanek projektne skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Staši Vovk z Markom Košakom, vodjo projekta Potep dediščine Dolenjske in Bele krajine.

21. marec 2005 – Sestanek projektne skupine »Zgodovina za prihodnost« ob 17h pri Staši Vovk. – Nadaljevanje aktivnosti.

30. marec 2005 – Seja upravnega odbora ob 20h

na gradu Grm. – Pobuda, da se določi čim prej novi upravni odbor Ustanove za obnovo in oživitve Narodnega doma. – Priprave za novo številko Izziva.

20. april 2005 – Seja upravnega odbora ob 20h na gradu Grm. – S prizadevanji društva za boljše urejenost mesta bodo seznanjene tudi šole prek šolnikov, ki so mestni svetniki. – Predlog za ustanovitev preiskovalne komisije pri občinskem svetu glede neprimernih in zgrešenih gradenj v Novem mestu. – Predlog za pogovorni večer na to temo.

11. maj 2005 – Seja upravnega odbora ob 20h na gradu Grm. – Priprave za pogovorni večer in naslednjo številko glasila Izziv.

19. maj 2005 – POGOVORNI VEČER na temo Pota in stranpota novomeškega urbanizma ob 19h v Narodnem domu.

24. maj 2005 – Ljubljanski člani društva na obisku v Kostanjevici.

2. junij 2005 – Seja upravnega odbora ob 20h na gradu Grm. – Zaključki po pogovornem večeru. – Pobuda za javno pismo o neprimernem urejanju križišča v Žabji vasi. ●

V zgodovinskem središču Novega mesta ta čas poteka kar nekaj gradbenih del, denimo gradnja novega stanovanjskega bloka na Jerebovi ulici (fotografija desno), prav tam se nadaljuje tudi prenova pročelja sodne stavbe, država še nadalje prenavlja nekdanjo poročnišnico, ki bo postala upravna stavba, potekajo prenove nekaterih hiš na Bregu, novogradnja na Kratki ulici, občina pa zaključuje s prenovo Rotovž (spodnji fotografiji)... V pripravi je še kar nekaj prenov in novogradenj.

KAJ POČNETA SVETNIKA?

MARJAN MOŠKON

V svetu Mestne občine Novo mesto sta dva člana našega društva: Tone Škerlj in Marjan Moškon. Razen na sejah sveta delujeta tudi v delovnih telesih. Škerlj je predsednik komisije za statut in poslovnik ter član komisije za vloge in pritožbe, Moškon pa član odbora za gospodarstvo, član komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, član programskega sveta za občinsko glasilo in predsednik projektnega sveta za oživljanje starega mestnega jedra. V razpravah in odloča-

nju v občinskem svetu sta se zavzemala za stališča z društvenih javnih tribun in za sklepe upravnega odbora društva, če so bila vprašanja v društvu obravnavana.

Sicer pa naštejmo najpomembnejša: oživljanje starega mestnega jedra z ureditvijo prometa v njem, oprostitve komunalnih taks za obratovanje v starem mestu, ohranitev Drgančevja za univerzitetno središče Dolenjske, ureditev pešpoti ob Krki, proti Šmihelu in Gotni vasi, neprimeren predlog za

ureditev zdravstvenega območja v Kandiji, nepremišljena prodaja deleža mestne občine v lastništvu regionalne televizijske postaje, izdajanje občinskega časopisa Novo mesto, ustanovitev novomeškega poklicnega gledališča, podpora predloga za denarno pomoč Medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih in tvorno sodelovanje pri reševanju zagate s širitvijo skladišč BTC v Češči vasi. ●

Maksimilijan Starc: TO NAŠE MESTO

To naše mesto, staro, lepo, dobiva novo zdaj obleko. Ponosni nekdanj smo bili na Breg, zdaj briga nas, kot bil bi lanski sneg.

Moderni časi marsikaj so spremenili. Le malokomu staro še se smili. So sile nove Denarju dovolile, da škatle Tuša so Kapitelj skrile.

O, Bog, si Ti dovolil to »lepoto«, Vagon pod Breg postavi ti nam vsem v sramoto? Ljudje! Mar sanjam? Kaj je zdaj resnica: je na Loki most, al' truga za prašiča?

Če to le sanje so bile moreče, Boga bom prosil iz srca, goreče: daj arhitektom v glavo pamet pravo, da ohranili bodo naše mesto staro.